

UMSÖGN

Umsögn um frumvarp til breytinga á sveitarstjórnarlögum

Til	Umhverfis- og samgöngunefnd Alþingis
Mál	6. mál, þingskjal 6 - fjöldi fulltrúa í sveitarstjórn
Umsagnaraðili	Arnar Elvarsson, einstaklingur
Dagsetning	29. september 2026

Afstaða: Styðja aukið sjálfsforræði sveitarfélaga, með varnagla gegn skyndilegum eða flokkspólitískum breytingum rétt fyrir kosningar.

Umsögn þessi er persónuleg afstaða umsagnaraðila. Hún byggir á sjálfstæðisstefnu um frelsi og ábyrgð einstaklinga, hóflega skattheimtu, ráðdeild, eignarrétt, valddreifingu og skýrt regluverk. Hún er ekki opinber umsögn eða yfirlýsing Sjálfstæðisflokksins.

1. Hvað málið snýst um

Frumvarpið afnemur núverandi íbúafjöldamörk um fjölda sveitarstjórnarmanna. Hvert sveitarfélag myndi sjálft ákveða fjöldann í samþykkt sinni, með tveimur skilyrðum: fulltrúar yrðu að vera oddatala og aldrei færri en þrír.

Tilgangurinn er að styrkja sjálfstjórn sveitarfélaga og gera þeim kleift að laga skipulag sitt að staðbundnum aðstæðum. Frumvarpið er flutt af þingmönnum Sjálfstæðisflokksins og vísar meðal annars til 78. gr. stjórnarskrárinnar og Evrópusáttmálans um sjálfstjórn sveitarfélaga.

- Reykjavík og önnur sveitarfélög gætu fækkað eða fjölgað fulltrúum án núverandi landsbundinna stærðarbila.
- Ákvörðunin yrði hluti af samþykkt sveitarfélagsins.
- Frumvarpið setur ekki sérstakan frest gagnvart kosningum og krefst ekki aukins meirihluta eða almenns samráðs.

2. Mat umsagnaraðila

Meginreglan er rétt: kjörnir fulltrúar á hverjum stað þekkja betur umfang verkefna og staðhætti en löggjafinn. Valddreifing felur þó einnig í sér ábyrgð gagnvart íbúum.

Fjöldi fulltrúa hefur bein áhrif á vægi atkvæða, aðgengi minnihluta og kostnað. Sitjandi meirihluti ætti því ekki að geta breytt reglunum skyndilega í aðdraganda kosninga með einföldum meirihluta. Skýr málsmeðferð styrkir traust án þess að taka efnislegt ákvörðunarvald af sveitarfélaginu.

3. Tillögur að breytingum

Eftirfarandi orðalag er sett fram sem efnisleg tillaga. Nefndarsvið getur lagað greinanúmer, tilvísanir og lagatæknilegt orðalag án þess að efni tillagnanna breytist.

3.1. Aukinn meirihluti

Tillaga að orðalagi:

Við 1. gr. bætist nýr málslíður: „Ákvörðun um breytingu á fjölda fulltrúa skal samþykkt með atkvæðum að minnsta kosti tveggja þriðju hluta allra fulltrúa sveitarstjórnar.“

Rök: Fjöldi sæta er grundvallarregla lýðræðisins og á ekki að ráðast af tímabundnum eins atkvæðis meirihluta. Tveir þriðju hlutar hvetja til breiðrar sáttar.

3.2. Breyting gildi aðeins frá næstu reglulegu kosningum

Tillaga að orðalagi:

Við 1. gr. bætist: „Breyting á fjölda fulltrúa tekur fyrst gildi við næstu almennu sveitarstjórnarkosningar og skal hafa verið samþykkt eigi síðar en tólf mánuðum fyrir kjördag.“

Rök: Þetta kemur í veg fyrir breytingar á leikreglum þegar framboð og kosningaundirbúningur eru hafin og veitir kjósendum og framboðum fyrirsjáanleika.

3.3. Opið samráð og kostnaðarmat

Tillaga að orðalagi:

Aður en tillaga um breyttan fjölda fulltrúa er afgreidd skal hún, ásamt rökstuðningi og mati á kostnaði og áhrifum á lýðræðislega þátttöku, birt til umsagnar í að minnsta kosti fjórar vikur.

Rök: Íbúarnir eiga sveitarfélagið. Opín gögn og stutt samráð tryggja að ákvörðunin sé byggð á staðreyndum en ekki sérhagsmunum sitjandi fulltrúa.

4. Niðurstaða

Lagt er til að frumvarpið verði samþykkt með framangreindum málsmæðferðarreglum. Þannig fer saman raunveruleg sjálfstjórn sveitarfélaga og traust lýðræðislegt umboð.

Virðingarfyllt,

Arnar Elvarsson

einstaklingur

Heimildir

[Frumvarpið á vef Alþingis](#) | [Ferill 6. máls](#)

Athugasemd: Umsögnin byggir á opinberum gögnum sem lágu fyrir 29. september 2026. Hún er ekki lögfræðiráðgjöf.